

Namangan davlat universiteti Tabiiy fanlar fakulteti Geografiya va atrof-muhit muhofazasi kafedrası 70530201 – Geografiya yo'nalishi 1-bosqich talabalari uchun «Siyosiy geografiya va geosiyosat asoslari» fanidan yakuniy nazorat savolar banki (*Ma'ruza va amaliy*).

TALABGORLAR UCHUN UMUMIY SAVOLLAR

1. Siyosiy geografiya haqida tushuncha.
2. Siyosiy geografiyaning tadqiqot obyekti va predmeti.
3. Geosiyosat tushunchasining shakllanishi va rivojlanishi.
4. Geosiyosatning ob'yekti va predmeti
5. Sobiq Ittifoqda giyosiyosat fanining shakllanishi va rivojlanishi
6. Siyosiy geografiyaning fanlar tizimida tutgan o'rnı.
7. Siyosiy geografiyaning tarkibiy tuzilishi.
8. Siyosiy geografiyaning vujudga kelish bosqichlari.
9. Fanning ilmiy-tadqiqot obyekti haqida tushuncha.
10. Hududiy siyosiy tizimlar – Siyosiy geografiyaning asosiy tadqiqot obyekti sifatida.
11. Davlatning tashkil etilishi shakllari.
12. Davlat hududi – davlatning faoliyat ko'rsatishi hamda aholi hayotining tabiiy asosi ekanligi.
13. Davlat chegarasi haqida tushuncha.
14. Zamonaviy geosiyosiy jarayonlar va faol siyosiy hududlar
15. Yaqin Sharq va Suriyadagi geosiy vaziyat
16. Davlatlar o'rtasidagi bahsli hududlar muammosi siyosiy munosabatlar
17. Afg'onistondagi siyosiy vaziyat
18. Zamonaviy dunyoda separatizm
19. Madaniyat va sivilizatsiya
20. Sivilizatsiya insoniyat rivojlanishining tarixiy pog'onasi sifatida
21. Sivilizatsiya madaniy –tarixiy umumlashma sifatida
22. Turli mualliflarning sivilizatsiya konseptsiyalari
23. Siyosiy xarita tushunchasi.
24. Dunyo siyosiy xaritasining qisqacha shakllanish bosqichlari.
25. BMT tamoyillari bo'yicha mamlakatlarni guruhlashtirish.
26. Dunyo siyosiy xaritasi va hozirgi xalqaro munosabatlar.
27. Mintaqa haqida tushuncha.
28. Yevropa makromintaqasi.
29. Osiyo makromintaqasi.
30. Lotin Amerikasi makromintaqasi.
31. Afrika makromintaqasi.
32. Avstraliya va Okeaniya makromintaqasi
33. Harbiy geografiya fanining o'rganish ob'yekti va predmeti

35. Amir Temurning harbiy va siyosiy faoliyatida geografik muhit omili
36. Hozirgi zamon harbiy geografik nazariyalari va geostrategik nazariya
37. Anklav/eksklav hududlarni geografik kategoriya sifatida tadqiq etishning ilmiy-nazariy asoslari
38. Anklav hududlarning shakllanish bosqichlari
39. Anklav/eksklav hududlarda shakllangan muammolarni tadqiq etishning geosiyosiy va geoiqtisodiy tahlili
40. Jahon xo'jaligi tizimida anklav/eksklav hududlar hamda ularning tasnifi
41. Suveren anklav davlatlar siyosiy institut sifatida
42. Atlantizm va neoatlantizm.
43. Mondializm. Frensis Fukuyamaning geosiyosiy qarashlari.
44. Geograf Saul Koenning geosiyosiy qarashlari.
45. Geosiyosiy mintaqalar.
46. Immanuil Vallersteynning jahon tizimlari konsepsiyasi.
47. Piter Teylorning geosiyosiy monotsentrizm nazariyasi.
48. MDH davlatlarida geosiyosiy g'oyalar
49. Madaniyat va sivilizatsiya.
50. Sivilizatsiya insoniyat rivojlanishining tarixiy pog'onasi sifatida.
51. Sivilizatsiya madaniy –tarixiy umumlashma sifatida.
52. Turli mualliflarning sivilizatsiya konsepsiyalari.
53. Klassik geosiyosatning mohiyati.
54. Rattselning siyosiy geografik qarashlari.
55. Rattseldan Makindergacha bo'lgan davr.
56. Makinderning «Xartlend» nazariyasi.
57. R.Chellanning geosiyosiy qarashlari.
58. A.Mexenning «Dengiz kuchlari» konsepsiyasi.
59. Globalizatsiya tushunchasining mazmun va mohiyati.
60. Globallashuv jarayoni jahon tarrafiyotining muhim jihati.
61. Globallashuvning rivojlanishdagi manbalari
62. G'oyalar va madaniyat sohasidagi globalizatsiya
63. Axborot va kommunikatsiyalar sohasidagi globalizatsiya
64. O'zbekistonning siyosiy geografik o'rni.
65. Geosiyosiy salohiyati va uning mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotidagi ahamiyati.
66. Geosiyosiy salohiyat va unga ta'sir qiluvchi omillar.
67. O'zbekistonning Markaziy Osiyodagi geosiyosiy mavqei va ahamiyati.
68. O'zbekistonda tashqi iqtisodiy faoliyatning rivojlanishi.
69. Jahon iqtisodiyotida tashqi iqtisodiy aloqalarning ahamiyati.
70. Tashqi iqtisodiy aloqalarning nazariy asoslari va geografik jihatlar.
71. O'zbekistonning tashqi iqtisodiy aloqalari geografiyasi.
72. O'zbekiston Respublikasining tashqi iqtisodiy aloqalar sohasidagi yangi

bosqichlari.

73. Xalqaro tashkilotlarning ta'rif
74. Xalqaro tashkilotlarning maqsad va vazifalari
75. Xalqaro tashkilotlarning tuzilishi va tashkil etilishi
76. Xalqaro tashkilotlarning ishlash tamoyillari
77. Xalqaro tashkilotlarning turlari
78. Zamonaviy dunyoda xalqaro tashkilotlarning roli
79. O'zbekistonda tashqi iqtisodiy aloqalarning istiqbollari.
80. Demografik siyosat: mohiyati, maqsadi, tarixi, samaradorligi va vazifalari
81. Demografik siyosat o'tkazish usullari. Mintaqaviy demografik siyosatlar.
82. Tug'ilish, o'lim jarayonlarida olib borilayotgan siyosat.
83. Xalqaro migratsiya jarayonini boshqarishda demografik siyosat.
84. Boshqaruv shakli – tushunchasi mohiyati va mazmuni
85. Boshqaruv shakli turlari. Hukumat shaklining mazmuni
86. Siyosiy rejim tushunchasi va turlari
87. Davlat mexanizmi
88. Limologiya fani tushunchalari.
89. Davlat chegaralari vazifalari va ularning tadrijiy rivojlanishi
90. Davlatlarni suv hududlaridan o'tuvchi chegaralari hamda ularni huquqiy asoslari
91. O'zbekistonning qo'shni davlatlar bilan hududiy chegaraviy masalalari
92. Siyosatdagi geografik qarashlarning shakllanishi va rivojlanishi
93. Siyosiy geografiya taraqqiyotining asosiy bosqichlari
94. Siyosiy geografiyani tadrijiy rivojlanishi va turli sivilizatsiyalar
95. Geosiyosat fanining kategoriyalari va qonunlari
96. Geosiyosiy makon va ularning guruhlariga bo'linishi
97. Geosiyosiy makonni xarakteri va uning tasnifi
98. Geosiyosatning asosiy qonunlari
99. Geosiyosatning funksiyalari
100. Dunyo siyosiy xaritasi va hozirgi xalqaro munosabatlar

MUSTAQIL TA'LIM MAVZULARI ASOSIDA

1. Siyosiy geografiyaning tadqiqot obyekti va predmeti nima?
2. Siyosiy geografiyaning ilmiy-amaliy ahamiyatini tushuntiring.
3. Geosiyosat va siyosiy geografiyaning o'xshash va farqli tomonlarini izohlang.
4. Siyosiy geografiyaning vujudga kelishi to'rt bosqichni tavsiflang
5. Madaniyatshunoslik fanining predmeti, o'rganish obyekti nimalardan iborat?
6. Madaniyatshunoslikning boshqa gumanitar fanlar bilan bog'liq tomonlarini

tushuntirib bering?

7. Madaniyatshunoslik fani qanday metodologik tamoyillarga tayanadi?
8. Madaniyat so'zini kelib chiqishi haqida nimalarnibilasiz?
9. Madaniyat so'zi qanday ma'nolarni bildiradi?
10. Madaniyat insoniyat hayotida qanday vazifalarni bajaradi?
11. Shaxsning barkamol inson bo'lib yetishishida madaniyatshunoslik fanining ahamiyati nimalardan iborat?
12. Siyosat, huquqiy, iqtisodiy madaniyat deganda nimalarni tushunasiz?
13. Axloqiy, estetik va ekologik madaniyat so'zlarining ma'nosi nima?
14. Sivilizatsiya deganda nimani tushunasi?
15. Siyosiy xarita deganda nimani tushinasiz.
16. Dunyo siyosiy xaritasining shakllanish bosqichlarini tushuntiring.
17. BMT tamoyillari bo'yicha mamlakatlar qanday guruhlashtiriladi.
18. Respublika va uning turli shakllarini tavsiflang.
19. Davlat boshqaruvining monarxiya shakli va uning turlariga tavsif bering.
20. Bugungi dunyo siyosiy xaritasi va xalqaro munosabatlar tizimini tavsiflang.
21. Mintaqa deganda nimani tushunasiz?
22. Yevropa mintaqasiga tavsif bering.
23. Osiyo mintaqasiga tavsif bering.
24. Lotin Amerikasiga mintaqasi tavsif bering.
25. Afrika mintaqasiga tavsif bering.
26. Avstraliya va Okeaniya mintaqasiga tavsif bering.
27. Matryoshka tipidagi anklav hududlarning geografik modellari va o'ziga xos ko'rinishlari
28. Markaziy Osiyodagi anklav/eksklav hududlar tavsifi
29. So'x submilliy anklavining kompleks geografik va geosiyosiy xususiyatlari.
30. Zamonaviy atlantizm qanday maqsadga xizmat qiladi?
31. Yevropa va Amerika o'rtasida qanday strategik ziddiyat mavjud?
32. Yevrosiyochilikning negizida qanday g'oya yotadi?
33. Neoyevrosiyochilikning O'zbekiston uchun ijobiy va salbiy jihatlari qanday
34. Sivilizatsiya deganda nimani tushunasiz?
35. Siyosat, huquqiy, iqtisodiy madaniyat deganda nimalarni tushunasiz?
36. Sivilizatsiyalarning jahon madaniy markazlarini shakllantirishdagi ahamiyati qanday?
37. Jahonda qaysi sivilizatsiya o'choqlari tamaddun beshigi vazifasini bajargan?
38. Siyosiy geografiya va geosiyosatning tarkib topishida sivilizatsiyalarning qanday ahamiyati bor?
39. Geosiyosat qanday fanlar negizida vujudga kelgan?
40. Geosiyosatning ta'riflab bering.
41. Xartland va Rimland tushunchalarini izohlang.

- 42.X.Makkinderining asosiy g'oyasi qanday?
- 43.X.Makkinder "Demokratik ideallik va reallik" asarida dunyo geosiyosati tarixini necha bosqichga bo'lgan?
- 44."Tarixning geografik o'qi", "Demokratik ideallik va reallik" singari mashhur asarlarida qanday siyosiy jarayonlar o'z aksini topgan?
- 45."Davlatning hududiy o'sishi to'g'risida qonun" kitobida istiloning 7 qonuniyatini mazmunini tushuntiring.
- 46.Globalizatsiya tushunchasining izoxlab bering?
- 47.Globallashuv jarayonini tushuntiring.?
- 48.Globallashuvning rivojlanishdagi manbalari nimalarda ifodalanadi?
- 49.Axborot va kommunikatsiyalar sohasidagi globalizatsiya deganda nima tushunasiz?
- 50.Tashqi iqtisodiy aloqalar deganda nima tushunasiz?
- 51.Tashqi iqtisodiy aloqalarning milliy tarkibini o'rganib chiqing.
- 52.O'zbekiston Respublikasining tashqi iqtisodiy aloqalar sohasidagi yangi strategiyasi nima?
- 53.O'zbekistonda tashqi iqtisodiy aloqalarning rivojlanish omillari qaysi?
- 54.O'zbekistonning iqtisodiy salohiyatiga qo'shni mamlakatlarning aloqasi qandayligini izohlang.
- 55.O'zbekistonda ro'y berayotgan noxush tabiiy geografik jarayonlar mamlakat iqtisodiyotiga qanday ta'sir o'tkazmoqda?
- 56.Kelajakda O'zbekiston iqtisodiyotning qaysi bosqichini tanlashi manfaatli hisoblanadi?
- 57.O'zbekiston iqtisodiyotida tashqi iqtisodiy aloqalar qanday ahamiyatga ega?
- 58.Respublika tashqi aloqalari qanday shakllarga bo'linadi va uning qaysi turlari yaxshi rivojlangan?
- 59.O'zbekistonning rivojlangan, rivojlanayotgan va qo'shni mamlakatlar bilan iqtisodiy aloqasi qanday rivojlanmoqda?
- 60.O'zbekiston eksport-importda MDH mamlakatlari qanday mavqega ega?
- 61.O'zbekiston qanday iqtisodiy uyushmalarga a'zo?
- 62.O'zbekistonning jahon mamlakatlari bilan tashqi savdo aloqalarini olib borishida transport imkoniyatlari qanday?
- 63.Migratsiya siyosatining ta'rifi
- 64.Rivojlangan mamlakatlarda migratsiya siyosatining rivojlanishi
- 65.Zamonaviy migratsiya siyosatining asosiy tamoyillari
- 66.Zamonaviy migratsiya siyosati vositalari
- 67.Turli mamlakatlarda migratsiya siyosatining xususiyatlari
- 68.Zamonaviy migratsiya siyosatining muammolari
- 69.Tabiiy resurslarning turlari va ularning ahamiyati
- 70.Resurs geosiyosati: mohiyat va ahamiyati

71. Tabiiy resurslar va davlatlarning geosiyosiy strategiyalari
72. Tabiiy resurslarni boshqarishning strategik masalalari
73. Yangi tendensiyalar va kelajak istiqbollari
74. Harbiy geografiyaning o'rganish oyekti va predmeti
75. Harbiy geografiyaning rivojlanish tarixi
76. Harbiy harakatlarni rejalashtirishda geografik omillarning ahamiyati
77. Harbiy strategiya va taktikaning geografik jihatlari
78. Harbiy konfliktlar va ularning tasnifi
79. Harbiy geografiya va geosiyosat
80. Geoiqtisodiyot faning o'rganish obyekti va predmeti
81. Mintaqa (region) tushunchasining mohiyati va mazmuni
82. Dunyo mamlakatlarini mintaqalarga ajratish ko'plab omillar va mezonlar
83. Dunyo mamlakatlarining davlatlari tashqi siyosati, geoiqtisodi, geosiyosati va subregionlari
84. Dunyo siyosiy xaritasi tushunchasi va shakllanish omillari
85. Siyosiy xaritaning tarixi
86. Dunyo siyosiy xaritasidagi davlatlarni geografik xususiyatlariga ko'ra tasnifi
87. Dunyo siyosiy xaritasidagi mamlakatlarning boshqaruv shakllari
88. Ma'muriy-hududiy tuzilma davlatning hududi bo'linishi
89. Siyosiy geografiya tushunchasining paydo bo'lishi
90. Siyosiy geografiyaning asosiy tadqiqot yo'nalishlari
91. Yangi ming yillikda geosiyosat fanining taraqqiyoti
92. Geosiyosat fanidagi hozirgi o'zgarishlar
93. Geosiyosatda iqtisodiy va siyosiy munosabatlar
94. Siyosiy geografik o'rin tushunchasi va uning ahamiyati
95. Siyosiy - ma'muriy chegaralar va hududiy - siyosiy tizimlar
96. Dunyo siyosiy xaritasining umumiy tavsifi
97. Qadimgi davrda dunyo siyosiy xaritasi shakllanishi
98. O'rta asrlar davrida dunyo siyosiy xaritasi shakllanishi
99. Yangi davrda dunyo siyosiy xaritasi shakllanishi
100. Eng yangi davrda dunyo siyosiy xaritasi shakllanishi

Fan bo'yicha yakuniy nazorat savollari geografiya va atrof-muhit muhofazasi kafedrasining 2025-yil 25-fevraldagi 7-sonli yig'ilishida muxokama etilgan va ma'qullangan.

Fakultet dekani:

Kafedra mudiri:

Fan o'qituvchisi:

T.Sattarov

N.Alimdjanov

Sh.Jumaxanov